

คุณลักษณะสำคัญคนวิเทศสัมพันธ์ สู่อุตสาหกรรมไทยแลนด์ 4.0 กับความเปลี่ยนแปลงที่ท้าทาย

The Characteristics of International Relations Officer, Standpoint under the Model of Thailand 4.0 Tasks in the Challenges Changing

นางสาวชฎาพร โชติระดาภรณ์¹
Chadaporn Chotiradapa¹

บทคัดย่อ

การสร้าง “ความเข้มแข็งจากภายใน” จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการเติมเต็มศักยภาพของคน (Growth for People) เพื่อให้ได้คนในอนาคตของประเทศที่ต้องมีศักยภาพในการร่วมกันพัฒนาประเทศ และสามารถปรับตัวรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลงต่างๆ

ผู้เขียนในฐานะนักวิเทศสัมพันธ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิเทศสัมพันธ์โดยตรง จึงมองว่าเราในฐานะผู้ปฏิบัติงานด้านกิจการต่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันที่ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาคน การมีคณาวิเทศสัมพันธ์ที่มีจุดยืนชัดเจน มีความตระหนักถึงบทบาทสำคัญของงานวิเทศสัมพันธ์ในการสร้างนวัตกรรมการทำงานในรูปแบบใหม่ที่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเป็นการสร้างความพร้อมให้สถาบันอุดมศึกษาของตนเองก้าวไปข้างหน้าเพื่อผลักดันนโยบายไทยแลนด์ 4.0 “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยเหตุผลนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า คุณลักษณะของคนวิเทศสัมพันธ์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 จึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ตนเองและองค์กร ที่ไม่เพียงแต่จะทำให้คนวิเทศสัมพันธ์สามารถปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรู้เท่าทัน แต่ยังนำไปสู่โอกาสและความท้าทายใหม่ ที่จะทำให้องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้อย่างสร้างสรรค์ ภายใต้โมเดลไทยแลนด์ 4.0

คำสำคัญ: ไทยแลนด์ 4.0, จุดยืน, วิเทศสัมพันธ์

Abstract

“Internal Strengthen” must start from the development of the staff’s capacity or Growth for People, to develop the country and adaptable for several of changes in the future.

Due to my position as an International Relations officer who directly involved with International Affairs of the university where graduates are produced, it would be great if there

¹ นักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

¹ Master of Public Administrative, Public Administrative, Mae Fah Luang University.

* Corresponding author. Tel. 063-3619542 E-mail: chotirada@gmail.com

are clear standpoints of International Relations officer, being aware of the important role of international relations in creating innovative tasks in the changing world. This is to prepare higher education institutions to move forward through the policy of Thailand 4.0. “Stability, Prosperity, Sustainability”. With this reason, I think that the characteristics of International Relations officer under the model of Thailand 4.0 are very important to strengthen themselves and the organization. It is not only to adapt themselves to the changes but it also brings new opportunities and new challenges that will keep the organization more creative under Thailand 4.0 model.

Keywords: Thailand 4.0, Standpoint, International Relations

ความสำคัญของปัญหา

“มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” เป็นยุทธศาสตร์สำคัญภายใต้การนำของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ได้มอบนโยบายการนำพาประเทศไทยก้าวสู่โมเดล “ประเทศไทย 4.0” หรือ “ไทยแลนด์ 4.0” ด้วยการสร้าง “ความเข้มแข็งจากภายใน” ขับเคลื่อนตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ รมว.ศึกษาธิการ กล่าวว่า ประเทศไทย 4.0 เป้าหมายสำคัญคือ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” ซึ่งหมายถึงภารกิจในการเปลี่ยน “ปัญหาและความท้าทาย” ให้เป็น “ศักยภาพและโอกาส” เพื่อสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนให้กับประเทศอย่างเป็นรูปธรรม (ไทยรัฐ, 2559) ผ่านการพัฒนาคุณภาพของ “คน” หรือ “ทุนมนุษย์” ทั้งนี้เพราะปัจจุบันโลกได้เปลี่ยนจากความคิดที่บอกว่า One Country, One Market กลายเป็น One World, One Market โดยหมายถึง โลกเป็นหนึ่งเดียวแล้ว การที่เราจะเชื่อมโยงกับประเทศอื่นๆ จึงจำเป็นต้องแข่งขัน (Competitive) พร้อมๆ กับการมีเครือข่ายความร่วมมือ (Collaboration Network) เพื่อเชื่อมต่อกับโลกภายนอกในลักษณะเครือข่าย (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2558) จึงเป็นที่มาของนโยบายการต่างประเทศ ที่ต้องเป็น “Global Domestic Policy” เพราะเป็นหน้าที่ของเราทุกคน มิใช่เพียงรัฐบาล คสช. หรือสถาบันด้านการต่างประเทศแต่เพียงอย่างเดียว แต่เราทุกคนต้องร่วมมือกันทำให้การปฏิรูปเกิดขึ้นจริงผ่านพลังของประชารัฐ เพราะปัจจุบันการต่างประเทศของไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายจากหลายด้านทั้งจากสถานการณ์ภายในประเทศและพลวัตในเวทีระหว่างประเทศ เช่น การกำหนดหลักสากล มาตรฐานระหว่างประเทศใหม่ในมิติต่างๆ พันธกรณี สนธิสัญญา อนุสัญญา หรือความตกลงที่ไทยมีผลผูกพัน นั้นทำให้ไทยต้องปรับตัว เพื่อป้องกันและรับมือกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น (วิทสุสรานุกรมย์, 2558)

คนวิเทศสัมพันธ์ ในฐานะที่เปรียบเสมือนนักการทูตของสถาบันการศึกษาและของประเทศ จึงต้องมีภารกิจในการแก้ไข เสริมสร้าง และปกป้องผลประโยชน์ของชาติด้วยการทำงานแบบก้าวไปข้างหน้า และประสานความเข้าใจ พร้อมๆ กับความพยายามในการจัดการ ขับเคลื่อนและผลักดันให้มีการนำกลไกของการขับเคลื่อนไทยแลนด์ 4.0 สู่การปฏิบัติ อันประกอบด้วย 3 กลไกสำคัญ (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2559) ได้แก่

1. การขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์เพื่อแข่งขันได้ในเวทีโลก (Competitive Growth Engine) เปลี่ยนจากการทำมากได้น้อย เป็นทำน้อยได้มาก โดยการเติมเต็มปัญญา เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Innovation Driven Economy)

2. การกระจายรายได้ โอกาส และความมั่งคั่งอย่างเท่าเทียม (Inclusive Growth Engine) เปลี่ยนจากการรวมกระจุกต้องทำให้ความมั่งคั่งที่เพิ่มขึ้นเกิดการกระจายตัว เพื่อไปสู่ “สังคมที่ไม่ทอดทิ้งกัน” (Inclusive Society)

3. การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth Engine) เปลี่ยนจากการพัฒนาที่ไม่สมดุล เป็นการพัฒนาที่สมดุล เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals (SDG))

ทั้งนี้ ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ กล่าวว่า ทั้ง 3 กลไกข้างต้นจำเป็นต้องขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กัน เพื่อก่อให้เกิดการเชื่อมโยงกับโลกภายนอก (Connect to the World) ต่อไป โดยรากฐานที่จะทำให้คนในชาติมีศักยภาพและประสิทธิภาพนั้น ต้องเริ่มต้นที่ทัศนคติและแนวคิดในการใช้ชีวิต ตลอดจนมุมมองชีวิตของแต่ละบุคคล (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2559)

“คน” หัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0

ในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 “คน” จึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อน เพราะ “คน” เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งการจะให้คนเป็นผู้ขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศนั้น เราจำเป็นต้องสร้างพลวัตการเติบโตเพื่อเติมเต็มศักยภาพของคน (Growth for People) ด้วยการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ (Investment in People) โดยจะต้องลงทุนเพื่อก่อให้เกิดสังคมที่มีคุณลักษณะ 3 ประการคือ

- 1) สังคมที่สามารถ คือ สังคมที่คนมีความสามารถในการสร้างรายได้และประกอบธุรกิจ
  - 2) สังคมแห่งโอกาส คือ สังคมที่เปิดโอกาสให้ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
  - 3) สังคมที่เกื้อกูลและแบ่งปัน คือ สังคมที่คนต่างมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง
- จุดยืนประการสำคัญของคนวิเทศสัมพันธ์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 จึงคือการปรับเปลี่ยนระบบนิเวศการเรียนรู้ของคนทั้งระบบ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นผู้นำหรือแบบอย่างในการปฏิบัติงานที่เต็มไปด้วยพลังสร้างสรรค์ แบ่งปัน และมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ โดยใช้หลักการ ดังนี้

1. ปรับเปลี่ยนระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจ มีความมุ่งมั่นเพื่อให้มีชีวิตอยู่อย่างมีพลังและมีความหมาย (Purposeful Learning)

2. ปรับเปลี่ยนระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ (Generative Learning)

3. ปรับเปลี่ยนระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสาธารณะยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีความเกื้อกูล และแบ่งปัน (Mindful Learning)

4. ปรับเปลี่ยนระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (Result-Based Learning)

ฉะนั้น ในการขับเคลื่อนประเทศสู่ “ไทยแลนด์ 4.0” จึงไม่ได้สำคัญที่ว่านักวิเทศสัมพันธ์มีอะไรบ้าง แต่สิ่งสำคัญคือ นักวิเทศสัมพันธ์จะใช้สิ่งที่มีอยู่อย่างไร? และจะใช้อย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ในการพัฒนางานวิเทศสัมพันธ์และองค์กรของตนเองอย่างยั่งยืน ตามที่ พลตำรวจเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวไว้ “ไม่ว่าเราจะเป็น “คนไทย” 1.0, 2.0, 3.0 หรือ 4.0 ขอเพียงอย่าหยุดที่จะพัฒนาตนเอง ขณะเดียวกันก็ไม่ลืมที่จะช่วยพัฒนาคนอื่นและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังเพียงลำพัง เพราะเราทุกคนล้วนอยู่ในห่วงโซ่ เดียวกัน” (ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2559)

เมื่อโลกไม่ใช่ใบเดิม จุดยืนคนวิเทศสัมพันธ์ควรเป็นไปในทิศทางใด

ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ กล่าวไว้ในหนังสือ “เมื่อโลกไม่ใช่ใบเดิม” ว่า ในทางวิทยาศาสตร์เมื่อสสารเปลี่ยนแปลงจากสถานะหนึ่งไปยังอีกสถานะหนึ่ง เช่น จาก “ของแข็ง” เป็น “ของเหลว” คุณสมบัติบางอย่างทางกายภาพได้เปลี่ยนไป แต่คุณสมบัติทางเคมีมิได้แปรเปลี่ยน โลกเราก็เช่นกัน พลังขับเคลื่อนจากกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้โลกกำลังค่อยๆ เปลี่ยนสถานะ จากเดิมที่เป็น “โลกที่คงรูป” เริ่มเกิดการยืดหยุ่นเหมือนขี้ผึ้ง กลายเป็น “โลกที่เลื่อนไหล” การเปลี่ยนสถานะดังกล่าว นำมาสู่การเพิ่มระดับของ “ความซับซ้อน” “ความไม่ชัดเจน” และ “ความไม่แน่นอน” ดังนั้น การเปลี่ยนจาก “โลกที่คงรูป” สู่ “โลกที่เลื่อนไหล” จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิง “โครงสร้าง” ซึ่งหมายถึงโลกที่เชื่อมโยงสานต่อกันอย่างแนบสนิท ทำให้ผู้คนต้องพึ่งพิงอิงอาศัยกันมากขึ้น ขณะเดียวกัน การกระทำของบุคคลหนึ่ง ย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบต่อผู้อื่นด้วยในเวลาเดียวกัน จนอาจกล่าวได้ว่า จากนี้ไป ผู้คนในโลก “สุขก็จะสุขด้วยกัน ทุกข์ก็จะทุกข์ด้วยกัน” (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2553)

ภายใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์และการเปิดเสรีด้านการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยต้องพัฒนาและปรับกลยุทธ์เพื่อรองรับสภาพการแข่งขันที่รุนแรงยิ่งขึ้น สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องพยายามพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของตนเองให้สามารถแข่งขันได้

ดังนั้นแล้ว จุดยืนคนวิเทศสัมพันธ์ จึงควรเป็นไปในทิศทางของการเป็นช่างทำหน้าที่เข้มแข็ง ขณะเดียวกันต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

“การเตรียมความพร้อม”

“การมีภูมิคุ้มกัน”

“การรู้เท่าทัน”

“ความมีเหตุมีผล”

“การรู้จักความพอดี”

“การทำให้เกิดความลงตัว”

คุณลักษณะต่างๆ ดังกล่าว เมื่อถักทอเข้าด้วยกันและนำไปปฏิบัติ ย่อมจะนำพาคนวิเทศสัมพันธ์ ตลอดจนองค์กร สังคม และประเทศ ตลอดจนจนประชาคมโลกของเรา ให้สามารถดำรงอยู่ในโลกใบนี้ได้อย่างปกติสุข ไม่ว่าจะเป็น “โลกใบเดิม” ที่เราคุ่นเคย หรือเป็น “โลกที่ไม่ใช่ใบเดิม” ก็ตาม (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2553) การมีจุดยืน หรือทัศนะของปัจเจกชนต่อการมองโลก มองชีวิต หรือโลกทัศน์ (worldview) (วิวัฒนาคุณประดิษฐ์, 2556) จึงถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการทำงานที่ต้องการความก้าวหน้า ดังนั้น คนวิเทศสัมพันธ์จำเป็นต้องนึกถึงตัวเองในฐานะแบรนด์หนึ่งแบรนด์ที่ต้องเติบโตขึ้น เป็นแบรนด์ที่ไม่เหมือนใครและมีเอกลักษณ์ความโดดเด่นในตัวเอง สิ่งสำคัญคือ คนวิเทศสัมพันธ์ต้องถามตัวเองอยู่เสมอว่า อะไรคือข้อดีของตนเอง และเราจะพัฒนาให้แบรนด์ของเราดีขึ้นได้อย่างไร อะไรคือความท้าทายที่คนวิเทศสัมพันธ์ต้องเอาชนะ อะไรคือสิ่งที่ต้องทำเพื่อทำให้การทำงานตอบโจทย์ยุคไทยแลนด์ 4.0 นั้นหมายถึง คนวิเทศสัมพันธ์ต้องฉายแสงออกมาเป็นตัวตนที่ทุกคนรอบข้างหลงรัก แม้จะต้องเจอโลกที่ไม่คุ้นเคยและห่างไกลจาก “comfort zone” หรือที่ที่เราเคยรู้สึกสบายใจบ้างก็ตาม (นรา สุภัคโรจน์, 2558: 41) แต่ถ้าหากจุดยืนนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งในการเดินทางไปสู่ความสำเร็จของงาน การทำสิ่งที่ไม่คุ้นเคยบ้างก็จะเป็นความท้าทายที่น่าลงของคนวิเทศสัมพันธ์หรือไม่

วิเทศสัมพันธ์ (Foreign relations) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations) การปฏิบัติงานของคนวิเทศสัมพันธ์จึงเปรียบเสมือน “การสร้างสะพานเชื่อมเครือข่าย” เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็ง จนเกิดความแนบแน่นของเครือข่าย (มูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน (ฟูลไบรท์), 2552) ดังนั้น คนวิเทศสัมพันธ์จึงเป็นบุคคลสำคัญในงานต่างประเทศขององค์กร สังคม และ

โดยเฉพาะกับประเทศไทย ซึ่งเป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งของสังคมโลก และต้องเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (มูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน (ฟูลไบรท์), 2552)

คุณพรทิพย์ กาญจนนิยต อดีตผู้อำนวยการมูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน กล่าวว่า ภาระงานหลักของ คณิศรสัมพันธ คือ การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยองค์กรสามารถใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์ดังกล่าว เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุเป้าหมายหรือเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ ทั้งนี้ ภาระกิจงานวิเทศสัมพันธ์ในแต่ละองค์กรอาจมีโครงสร้างและภารกิจที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจประกอบด้วยหน้าที่รับผิดชอบหลัก ดังนี้ (มูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน (ฟูลไบรท์), 2552)

1. งานโครงการและความร่วมมือ มีหน้าที่ริเริ่ม จัดทำร่างสัญญาความร่วมมือและบันทึกความเข้าใจกับ มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา องค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ การจัดสัมมนา การลงนามในสัญญา การต่อวีซ่า ได้ตอบจดหมาย เอกสาร หนังสือต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้อนรับชาวต่างประเทศที่มาเยือน มหาวิทยาลัย

2. งานบริการศึกษาต่อต่างประเทศ มีหน้าที่รับผิดชอบและเตรียมการต่าง ๆ ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่จะเดินทางไปต่างประเทศ เพื่อศึกษาต่อ ประชุม ฝึกอบรม และศึกษาดูงาน รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง เช่น จัดซื้อตั๋วเครื่องบิน การขอหนังสือเดินทาง และวีซ่า เป็นต้น

สำหรับภารกิจงานด้านวิเทศสัมพันธ์ของผู้เขียนเองนั้น ยังรับผิดชอบงานดูแลนักศึกษาต่างชาติ โดยเริ่มตั้งแต่การประชาสัมพันธ์รับนักศึกษาต่างชาติในต่างประเทศ การจัดนิทรรศการการศึกษาในต่างประเทศ การรับสมัครนักศึกษาต่างชาติ การดูแลนักศึกษาต่างชาติทั้งการเรียนและการใช้ชีวิต ตลอดงานงานบริการวิชาการเพื่อพัฒนาและนำท้องถิ่นก้าวไกลสู่อาเซียนและมีความเป็นสากล มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ซึ่งเป็นองค์กรที่ผู้เขียนปฏิบัติงานอยู่ มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศของบุคลากรและนักศึกษา โดยเริ่มต้นที่การเสริมสร้างบรรยากาศความเป็นนานาชาติภายในมหาวิทยาลัย ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้บุคลากรและนักศึกษาได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติและมีเวทีสำหรับฝึกฝนความรู้ ความกล้า และทักษะความสามารถ ทั้งการคิด ภาวะความเป็นผู้นำ และการอยู่ได้ในสังคมที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม นอกจากนี้ งานวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ยังมีความมุ่งมั่นที่จะเป็นแหล่งสนับสนุนการดำเนินความร่วมมือทางวิชาการที่เกิดในต่างประเทศแก่หน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย เพื่อขับเคลื่อนงานวิเทศสัมพันธ์และสร้างคณิศรสัมพันธที่มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทการทำงานด้านวิเทศสัมพันธ์อย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่วัฒนธรรมการทำงานที่เป็นสากลต่อไป

คุณลักษณะสำคัญคณิศรสัมพันธ สู่จุดยืนในยุคไทยแลนด์ 4.0

การจะทำงานที่เป็นสากลได้ คณิศรสัมพันธจึงต้องมีคุณลักษณะสำคัญ เพื่อเป็นฐานความเข้มแข็งที่เริ่มจากตนเองก่อน เพื่อเป็นพลังในการปฏิบัติงานด้านวิเทศสัมพันธ์ และเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ทั้งนี้ ได้มีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญของคณิศรสัมพันธ โดยผู้เขียนเห็นว่าเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต้องมีในตัวคณิศรสัมพันธในปัจจุบันและอนาคต

คุณพรทิพย์ กาญจนนิยต อดีตผู้อำนวยการมูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน กล่าวว่าคณิศรสัมพันธต้องมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม นั่นคือ คณิศรสัมพันธจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์ด้วยความเข้าใจระบบของวัฒนธรรมที่หลากหลาย สามารถใช้และให้ประโยชน์กับผู้ที่สร้างสัมพันธ์ด้วยได้อย่างน่าพอใจทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้ ยังต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงทิศทางความต้องการของสถาบันของตนให้สอดคล้องกับการสานสัมพันธ์กับคู่ความร่วมมือที่เหมาะสม ตามวิสัยทัศน์ และค่านิยมของสถาบัน ซึ่งจำเป็นต้องมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายจากกรอบความเป็นไปของประเทศ ภูมิภาคและของโลก

บนพื้นฐานของความจริงของสถาบันด้วยความระมัดระวังในความเปลี่ยนแปลง (มูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน (ฟูลไบร์ท), 2552)

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้ที่ปฏิบัติงานด้านวิเทศสัมพันธ์หรืองานต่างประเทศควรเป็นคนที่มีความรู้ 9 ประการ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2551) คือ

1. เป็นคนที่มีฐานคิดสำคัญ เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นพี่น้องกัน มีที่มาจากแหล่งเดียวกัน
2. เป็นคนที่ยอมรับในความแตกต่าง เพราะแต่ละประเทศมี “สิทธิที่จะแตกต่าง” หรือ “Right to Difference” ซึ่งการเคารพในความต่างนั้น เป็นสิ่งสำคัญ
3. เป็นคนที่ให้ความสำคัญกับพื้นฐานประเทศที่จะเดินทางไปเยือน ควรศึกษาหาความรู้ ฝึกฝนภาษาเขาให้ได้บ้าง ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน แบบรู้เขารู้เรา รบร้อยครั้งชนะร้อยครั้ง
4. เป็นคน “Cool Head Warm Hear” ซึ่งหมายถึง มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และต้อนรับด้วยความอบอุ่น
5. เป็นคนที่ “เอาใจเขามาใส่ใจเรา” อย่าเห็นแก่ประโยชน์ที่ตนจะได้รับฝ่ายเดียว ต้องยึดหลัก Win-Win ในการเจรจาต่อรอง
6. ไม่จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการประสานงานความร่วมมือเฉพาะกับประเทศที่เหนือกว่า หรือก้าวหน้ากว่าเสมอไป เพราะทุกประเทศล้วนมีสิ่งดีๆ ให้เรียนรู้และค้นหาจุดสมดุลร่วมกัน
7. ไม่ลืมนำสิ่งดีๆ ของประเทศไทยเผยแพร่และบอกเล่าให้แก่ชาวต่างชาติได้รับฟัง และรับทราบ
8. เป็นคนที่มีจิตสำนึกรักบ้านเมืองตลอดเวลา โดยต้องคิดอยู่เสมอว่าจะทำอะไรให้แก่ประเทศบ้านเกิดได้บ้าง ปฏิบัติหน้าที่ราชการในต่างประเทศอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อนำความรู้ วิทยาการกลับมาถ่ายทอดสู่คนอื่นและใช้เป็นแนวทางพัฒนาองค์กร และประเทศชาติให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น
9. ต้องยึดในใจเสมอว่า คนทำงานวิเทศสัมพันธ์ต้องใช้ศิลปะของปากหรือการเจรจา ดังนั้นการฝึกฝนและการศึกษาจากผู้ที่มีประสบการณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็น

จากคุณลักษณะสำคัญของคนวิเทศสัมพันธ์ข้างต้น อาจกล่าวสรุปได้ว่า คนวิเทศสัมพันธ์กับจุดยืนในยุคไทยแลนด์ 4.0 จึงต้องเป็นคนวิเทศสัมพันธ์ที่ต้องแสดงให้เห็นได้ทุกบทบาท โดยผู้เขียนมองว่า การมีจุดยืนที่ชัดเจน ผ่านการทำงานเชิงรุก และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สิ่งสำคัญ คนวิเทศสัมพันธ์ต้องก้าวเร็ว ก้าวทัน และก้าวไกลเพื่อเป็น “คนที่มีศักยภาพ” พร้อมทั้งจะเติมเต็มความเข้มแข็งขององค์กรในการสร้างบรรทัดฐานใหม่ (New Normal) ที่ดี และเป็นต้นแบบของคนรุ่นใหม่ในการทำงานบนพื้นฐานความแตกต่างที่เข้าใจความหลากหลายในสังคม และพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อสนับสนุนความก้าวหน้าของประเทศสู่สากลในยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่เป็นรูปธรรม

นักวิเทศสัมพันธ์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 จึงเป็นภารกิจที่ต้องมีหลายมิติเพื่อสร้างข้อต่อที่แข็งแกร่งระหว่างการรู้จักโลกกับการนำองค์กรให้สามารถดำรงอยู่อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งการทำงานวิเทศสัมพันธ์จะมีวิวัฒนาการต่อไปจนเต็มศักยภาพของตัวเองได้นั้น ต้องมีคนที่คุณกิตติคุณให้กับงานวิเทศสัมพันธ์อย่างยิ่ง (ชฎาพร โชติธรรมาภรณ์, 2559) ผู้เขียนจึงเห็นว่าคุณลักษณะสำคัญของคนวิเทศสัมพันธ์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 นั้น ควรต้องเป็นเหมือนทะเล (SEA) คือ S: Sincerity เป็นคนมีความจริงใจ E: Enthusiasm เป็นคนมีความกระตือรือร้น และ A: Accept การยอมรับคนอื่นด้วยความเข้าใจ (อ้อม ประนอม, 2556)

สรุป

คุณลักษณะสำคัญของคนวิเทศสัมพันธ์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 จึงต้องเป็นคนที่มีความคิดสากล มีทัศนคติ และจุดยืนของตัวเองที่มุ่งมั่น มองเป้าหมายขององค์กร และตอบสนองนโยบายของประเทศ เพื่อเป็นทิศทางสู่ การสร้างนวัตกรรมความเข้มแข็งจากภายใน อันจะส่งผลให้ประเทศไทยสามารถรับมือกับประเด็นความท้าทาย ในพลวัตโลก และมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่ “มั่นคง มั่นคั่ง และยั่งยืน” ดังที่ ท่านอานันท์ ปันยารชุน ได้กล่าวไว้ว่า “ในความเป็นชาติ เราได้ก้าวมาถึงจุดที่ไม่สามารถย้อนกลับไปเป็นเหมือนได้อีกแล้ว การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ พวกเราทุกคนล้วนมีส่วนได้ส่วนเสียกับอนาคตของประเทศชาติ และต้องมีส่วนร่วมช่วยในการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นไปในหนทางใหม่ที่สร้างสรรค์ เพื่อร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ว่าเรา ต้องการจะไปสู่จุดหมายใดและจะไปถึงที่นั่นได้อย่างไร ในการเดินทางบนเส้นทางสู่ New Normal ที่รุ่งเรือง เราต้องมีการปฏิวัติความคิด ทัศนคติ รวมทั้งกระบวนการทัศน์ของสังคมและประชาชน เปิดโอกาสให้ความ หลากหลายของเรารวมพลังและสามารถสะท้อนออกมาได้อย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของไทยเชื่อมประสานเป็นหนึ่งเดียวสู่ความยั่งยืนที่แท้จริง” (วิทยุสาธิตธรรมย์, 2558)

เอกสารอ้างอิง

- กীরติ ยศยิ่งยง. (2552). *องค์กรแห่งนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชฎาพร โชติรัตนภาค. (2559). “วิเทศสัมพันธ์: กาลเวลาที่ต้องลอกคราบ”, วารสารพิบูล มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร.
- ภัทร ฉลาดแพทย์. (2556). *วิชาชีพและความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ที่ห้องเรียนไม่มีสอน*. กรุงเทพฯ: กู๊ดไลฟ์,
- นรา สุภัคโรจน์. (2558). *เปลือยความคิดซีอีโอ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โปสต์บุ๊กส์.
- ธานีรินทร์ ณะอเม. (2559). เอกสารประกอบการสัมมนา Thailand Quality Award 2015 Winner Conference, วันจันทร์ที่ 30 พฤษภาคม.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2551). *บุคลิกของคนทำงานวิเทศสัมพันธ์*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://planning.anamai.moph.go.th/kmportal/news/files/anamai_8287811.pdf
- มูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน (ฟูลไบรท์). (2552). *ลับคมคนวิเทศ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน (ฟูลไบรท์).
- อานันท์ ปันยารชุน. (2558). “สู่บริบทใหม่ของประเทศด้วยธรรมาภิบาลในระบบประชาธิปไตย”, วิทยุสาธิตธรรมย์.
- สุรพล ราชภัณฑารักษ์ และคณะ. (2527). *แนวคิดด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ*. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2553). *เมื่อโลกไม่ใช่ใบเดิม*. กรุงเทพฯ: อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล วินเทจ.
- _____. (2560). *ปรัชญาการดำเนินชีวิตสู่ Thailand 4.0*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/drsuvitpage/>.
- อ้อม ประนอม. (2556). *ดอกไม้ในรอยยิ้ม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ be BRIGHT.